

Dagtoerisme aan de Vlaamse Kust

Anne Verhaeghe
Stafmedewerker WES

Bijna een derde van de Belgen maakte in 1998 een daguitstap naar de Vlaamse Kust. Het totaal aantal daguitstappen van Belgen aan onze Kust in 1998 bedraagt ongeveer 17.2 miljoen.

Uit cijfers die teruggaan tot 1991 leiden we een lichte daling van het dagtoerisme af.

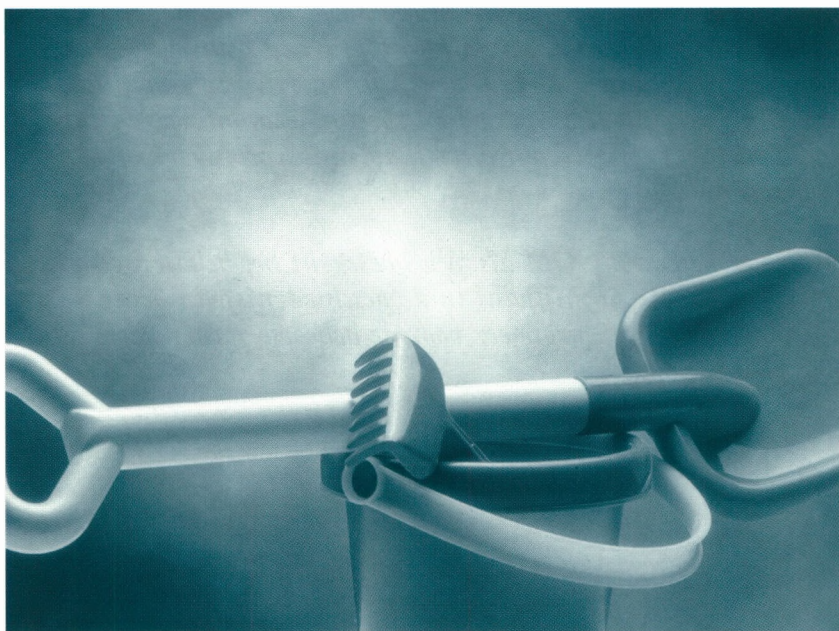
Naast het verblijftoerisme vormt het dagtoerisme een belangrijke pijler van de toeristische activiteit aan de Vlaamse Kust. Cijfers omtrent dagtoerisme zijn in vergelijking met verblijftoerisme bijzonder schaars. Onderstaand artikel verdiept de daguitstappen van de Belgische bevolking aan de Vlaamse Kust in 1998.

In een inleidend gedeelte overlopen we de gebruikte begrippen en methodologie. De tweede paragraaf handelt over het aantal daguitstappen van de Belgen aan onze Kust. Aansluitend bespreken we de evolutie van de markt van de daguitstappen aan de Vlaamse Kust om in paragraaf vier de verdeling van het aantal daguitstappen over de verschillende kustgemeenten te bekijken. Het artikel sluit af met het profiel van de daguitstappenparticipanten aan de Kust en de voornaamste profielverschillen tussen de verschillende kustgemeenten.

Gebruikte begrippen en methodologie

Gebruikte begrippen

We omschrijven **daguitstappen** als verblijven buiten de woning die ongeveer een volledige dag in beslag nemen zonder dat hiermee evenwel een overnachting gepaard gaat. In elk geval wordt het middagmaal niet thuis gebruikt. Het zijn uitstappen voor recreatieve doeleinden,

Jean Godecharle, Brugge

waarbij men minstens 20 km van huis weggaat.

Uitstappen waarbij men uitsluitend familie en kennissen bezoekt, evenals de uitstappen met een routinematig karakter (bijvoorbeeld regelmatige sportbeoefening), laten we buiten beschouwing. Door deze definitie te hanteren proberen we enkel de werkelijk toeristische daguitstappen te weerhouden.

Bezoekers van een bepaalde bestemming voor korte duur zijn niet vervat in de definitie evenals daguitstappen ondernomen vanuit een (korte-)vakantiebestemming. Dit wil zeggen dat bezoeken van Belgen die op meer dan 20 km van de Kust wonen maar die er slechts enkele uren verblijven in onze definitie geen daguitstappen vormen. Dit is ook het geval voor inwoners van kustgemeenten die een dag doorbrengen in hun eigen woonplaats of in een andere dichtbij gelegen badplaats. Ook bezoeken van verblijftoeristen aan de Kust aan naburige kustgemeenten noemen we geen daguitstap.

Dit artikel onderzoekt enkel de daguitstappen van de Belgische

bevolking. Dagtochten van buitenlanders aan de Vlaamse Kust zijn eveneens van belang, voornamelijk dan voor de aan het buitenland grenzende kustgemeenten, maar worden hier niet in beschouwing genomen.¹ In 1991 bleek dat ongeveer 10 % van de dagtoeristen aan de Vlaamse Kust van over de grens kwam.

We maken een onderscheid tussen de **zomer- en winterperiode**. De zomer loopt van 1 april tot 30 september, de winterperiode van 1 oktober tot 31 maart. Als we spreken over het jaar 1998, dan bedoelen we impliciet de periode van 1 april 1998 tot 31 maart 1999.

Het aandeel van de bevolking dat in de betreffende periode minstens eenmaal een daguitstap heeft gemaakt noemen we de **netto daguitstappenparticipatie**.

Gebruikte methodologie

De resultaten zijn gebaseerd op het WES-onderzoek naar het reisgedrag van de Belgen in 1998. Hierbij werden 6.000 Belgen twee maal ondervraagd over onder meer

de daguitstappen die ze maakten gedurende de afgelopen zes maanden. Deze respondenten werden in het najaar van 1998 ondervraagd over hun daguitstappen tijdens de zomer en in het voorjaar van 1999 over de daguitstappen tijdens de winter.

Vooraleer in te gaan op de resultaten van het onderzoek moeten we wijzen op de beperkingen van de gevolgde onderzoeksmethodologie. Op het ogenblik van de enquêtering werd aan de enquêtepersonen gevraagd om alle dagtochten in de voorbije zes maanden op te noemen. Aangezien we weten dat de spontane herinnering van de daguitstappen relatief snel vervaagt, mag worden verwacht dat de enquêteresultaten slechts een benaderend beeld zullen opleveren van het reëel aantal daguitstappen in een bepaalde periode. De in dit artikel beschreven enquête-resultaten zijn gecorrigeerde resultaten op basis van ervaring die WES opdeed met andere dagtochtenonderzoeken.

Aantal daguitstappen aan de Vlaamse kust in 1998

Nagenoeg een derde van de Belgische bevolking (31.8 %) heeft in 1998 een daguitstap ondernomen naar de Vlaamse Kust. De netto participatiegraad ligt logischerwijze een stuk hoger in de zomer (27.3 %) dan in de winter (9.9 %).

Het totaal aantal daguitstappen aan de Vlaamse Kust, ondernomen door de Belgische bevolking in 1998, kunnen we ramen op 17.2 miljoen. In de zomerperiode (dit is april tot en met september) ontvangt de Kust ongeveer 12.5 miljoen Belgische dagtoeristen, in de winter (oktober-maart) is dit bijna 4.7 miljoen. Dit betekent dat nagenoeg 75 % van de dagtrips door de Belgische bevolking naar de Vlaamse Kust tijdens de zomerperiode plaatsvindt.

Zowel de netto participatiegraad als het absoluut aantal daguitstappen naar de Kust in 1998 ligt beduidend hoger in het Nederlandstalig landsgedeelte (respectievelijk 40.4 % of 14.2 miljoen daguitstappen naar de Kust) dan in het Franstalige gedeelte (respectievelijk 19.4 % of 3 miljoen daguitstappen).

Nagenoeg de helft van de West- en Oost-Vlamingen ondernam in 1998 een daguitstap naar de

Kust. Ook in de winter is de participatiegraad onder de West- en Oost-Vlamingen relatief hoog. Respectievelijk ongeveer 20 % en 15 % van de inwoners van West- en Oost-Vlaanderen heeft tijdens de winter van 1998 een daguitstap naar de Kust ondernomen. Tussen 35 % en 40 % van de inwoners van de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant trokken eveneens voor een daguitstap naar de Kust in 1998.

De netto participatiegraad in de andere provincies ligt een stuk lager: Limburg (24.2 %), Waals-Brabant en Henegouwen (23.3 %), Brussel (19.5 %), Luxemburg en Namen (16.9 %) en Luik (15.8 %).

Ongeveer 35 % van de Belgen tot 35 jaar heeft in 1998 minstens één daguitstap naar de Vlaamse Kust gemaakt. Dit percentage bedraagt ongeveer 30 % voor Belgen uit de leeftijdscategorie 35-64 jaar en slechts iets meer dan 20 % voor wie minstens 65 jaar is.

Ongeveer 35 % van de gezinnen met kinderen onderneemt jaarlijks minstens één daguitstap naar de Kust. Dit ligt een stuk hoger dan gezinnen zonder (thuiswonende) kinderen waar maximaal ongeveer 30 % van de respondenten een dergelijke uitstap maakt.

Evolutie van het aantal daguitstappen aan de Vlaamse kust 1991-1998

Tabel 1 toont aan dat over de periode 1991-'98 het aantal Belgen dat een daguitstap maakt naar de Vlaamse Kust evenals het totaal aantal daguitstappen richting Kust licht terugloopt. In 1991 maakte 34.4 % van de Belgische bevolking (of 3.4 miljoen Belgen) een daguitstap

naar zee en telden we 18.6 miljoen daguitstappen. Per Belg die naar de Kust trok noteerden we gemiddeld 5.5 daguitstappen.

In 1998 ondernam 31.8 % van de Belgische bevolking of 3.2 miljoen Belgen een dergelijke dagtocht. Zoals reeds vermeld gaf dit aanleiding tot 17.2 miljoen daguitstappen. Het aantal daguitstappen per participant verandert weinig, in 1998 telden we gemiddeld 5.4 dagtochten per participant.

1994 vormde blijkbaar een piekjaar. In dat jaar maakten 36.2 % van de Belgen (of 3.7 miljoen Belgen) een daguitstap naar de Vlaamse Kust. We telden dat jaar 20.1 miljoen daguitstappen. Het aantal daguitstappen per participant ligt evenwel op ongeveer hetzelfde niveau als voor de andere jaren, namelijk 5.4 daguitstappen.

Sedert 1996 is zowel het aandeel van de Belgische bevolking dat een dag aan zee doorbracht als het totaal aantal daguitstappen weinig veranderd.

Aantal daguitstappen in de verschillende kustgemeenten in 1998

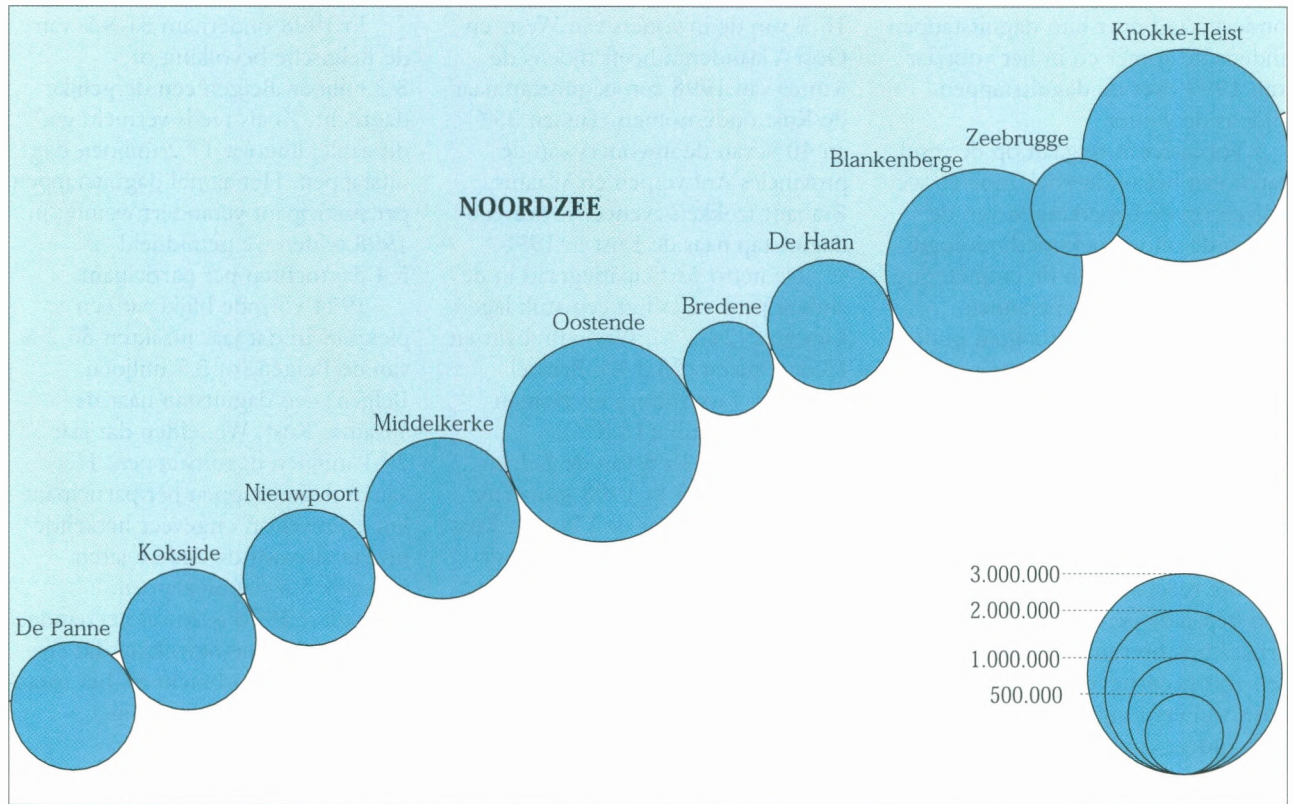
Knokke-Heist, Blankenberge en Oostende mochten in 1998 elk circa 17 % van het totaal aantal Belgische dagtoeristen aan de Kust ontvangen. Dit komt neer op ongeveer 2.8 à 3.1 miljoen dagtoeristen. De Haan-Wenduine, Middelkerke-Westende, Nieuwpoort, Koksijde-Oostduinkerke en De Panne hebben elk een aandeel van 7 à 11% of 1.2 tot 1.9 miljoen dagjesmensen. Zeebrugge en Bredene trekken elk minder dan 5 % van de daguitstappen aan (zie figuur 1).

Tabel 1

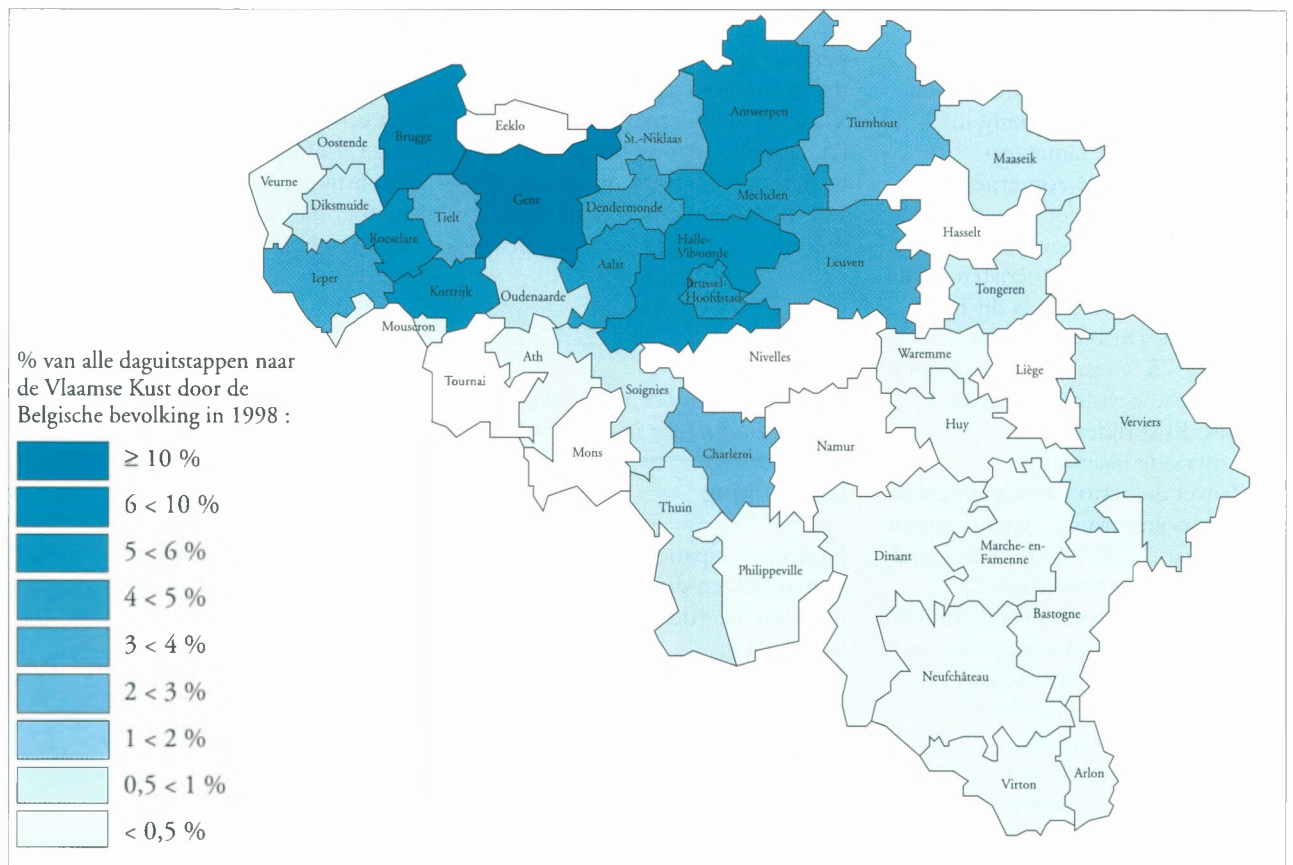
De evolutie van het aantal daguitstappen aan de Vlaamse Kust door de Belgische bevolking in de periode 1991-1998, WES-enquêtes 1991-1999

Omschrijving	1991	1994	1996	1998
Netto participatie (in %)	34.4	36.2	31.6	31.8
Aantal Belgen die een daguitstap maakten naar de Vlaamse Kust (in miljoen)	3.4	3.7	3.2	3.2
Gemiddeld aantal daguitstappen naar de Vlaamse Kust per participant	5.5	5.4	5.3	5.4
Totaal aantal daguitstappen naar de Vlaamse Kust door Belgen (in miljoen)	18.6	20.1	17.1	17.2

Figuur 1
 Het aantal daguitstappen naar de Vlaamse Kust door de Belgische bevolking in 1998, naar kustgemeente, WES-enquêtes 1998-1999

Figuur 2
 De markt van de daguitstappen naar de Vlaamse Kust door de Belgische bevolking in 1998, naar arrondissement, WES-enquêtes 1998-1999

Profiel van de daguitstappenparticipant aan de Vlaamse kust in 1998

Meer dan 80 % van de daguitstappen komt uit Vlaanderen. Dit percentage ligt iets hoger in de zomer dan in de winter (respectievelijk 83.6 % en 76.5 %). De belangrijkste markten zijn West-Vlaanderen (27.1 %), Oost-Vlaanderen (22.8 %) en Antwerpen (17 %). Vlaams-Brabant haalt een marktaandeel van 11.4 %, Brussel van 4.8 % en Limburg van 3.3 %.

De Waalse provincies vertonen een veel kleiner marktaandeel : Waals-Brabant en Henegouwen vertegenwoordigen slechts 8.6 %, Luik 2.8 % en Luxemburg en Namen 2.1 % van het totaal aantal Belgische daguitstappen aan de Vlaamse Kust in 1998.

In vergelijking met de bevolkingscijfers zijn West- en Oost-Vlamingen relatief meer vertegenwoordigd onder de dagtoeristen aan de Vlaamse Kust.

Figuur 2 illustreert de ruimtelijke verdeling van het aantal daguitstappen naar de Kust volgens de herkomst van de dagjesmensen in

functie van de Belgische arrondissementen. Zo merken we dat bijvoorbeeld nagenoeg 11 % van het totaal aantal daguitstappen uit het arrondissement Gent afkomstig is of in het totaal ongeveer 1.8 miljoen daguitstappen. Andere voor de Kust belangrijke arrondissementen zijn Antwerpen (9.9 %), Halle-Vilvoorde (7.7 %), Roeselare (7.5 %), Kortrijk (7.1 %), en Brugge (5.7 %). Dit komt overeen met 980.000 tot 1.7 miljoen daguitstappen vanuit elk van deze arrondissementen.

West-Vlaanderen vormt met andere woorden de belangrijkste markt voor het dagtoerisme aan de Kust. De geringe afstand is de meest voor de hand liggende verklaring. Toch merken we dat de omgeving van grootsteden zoals Antwerpen en Gent niet onbelangrijke markten vormen.

Ruim een vijfde van het dagpubliek van de Kust is jonger dan 18 jaar (21.3 %). Een kleine 10 % is tussen de 18 en 24 jaar. Een derde behoort tot de leeftijdscategorie 25-44 jaar, ruim een vierde tot de categorie 45-64 jaar en meer dan 11 % is 65 jaar of ouder. In vergelijking met de leeftijdsstructuur van de Belgische

bevolking is de leeftijdscategorie 25-64 jaar relatief meer vertegenwoordigd onder de daguitstappenparticipanten naar de Vlaamse Kust.

De Vlaamse Kust trekt voornamelijk gezinnen met kinderen aan voor een daguitstap (68 %). Gezinnen met kinderen waarvan het jongste kind hoogstens zes jaar is maken ruim een vijfde van het totale publiek uit. Alleenwonenden of gezinnen zonder (thuiswonende) kinderen waarvan het gezinshoofd minstens 45 jaar is, zijn goed voor bijna 24 % van het totaal aantal daguitstappen.

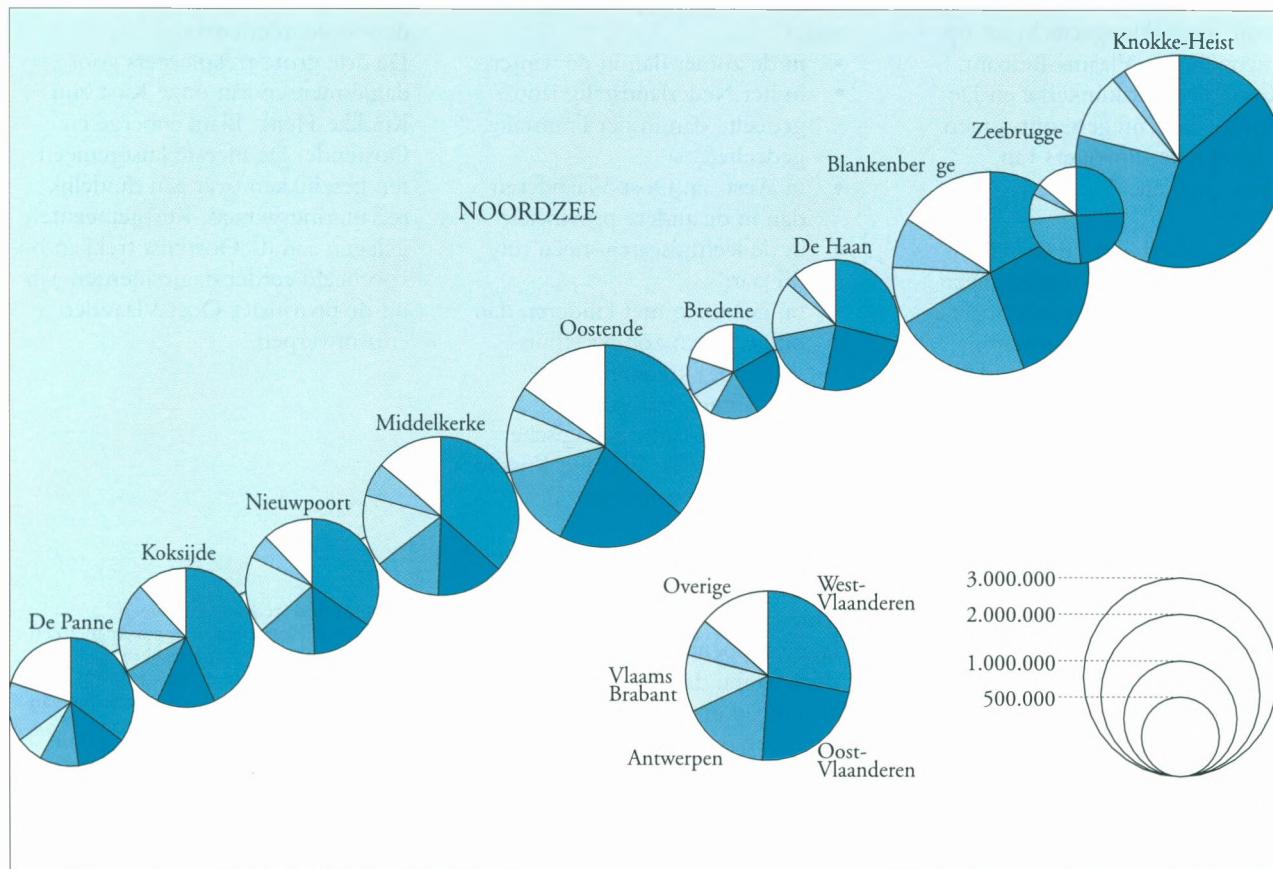
Het ééndagspubliek aan de Kust behoort eerder tot de sociale middenklasse².

Profiel van de daguitstappenparticipant en van de verschillende kustgemeenten in 1998

Figuren 3 en 4 tonen de herkomst en de sociale klasse van de daguitstappenparticipanten in de verschillende kustgemeenten.

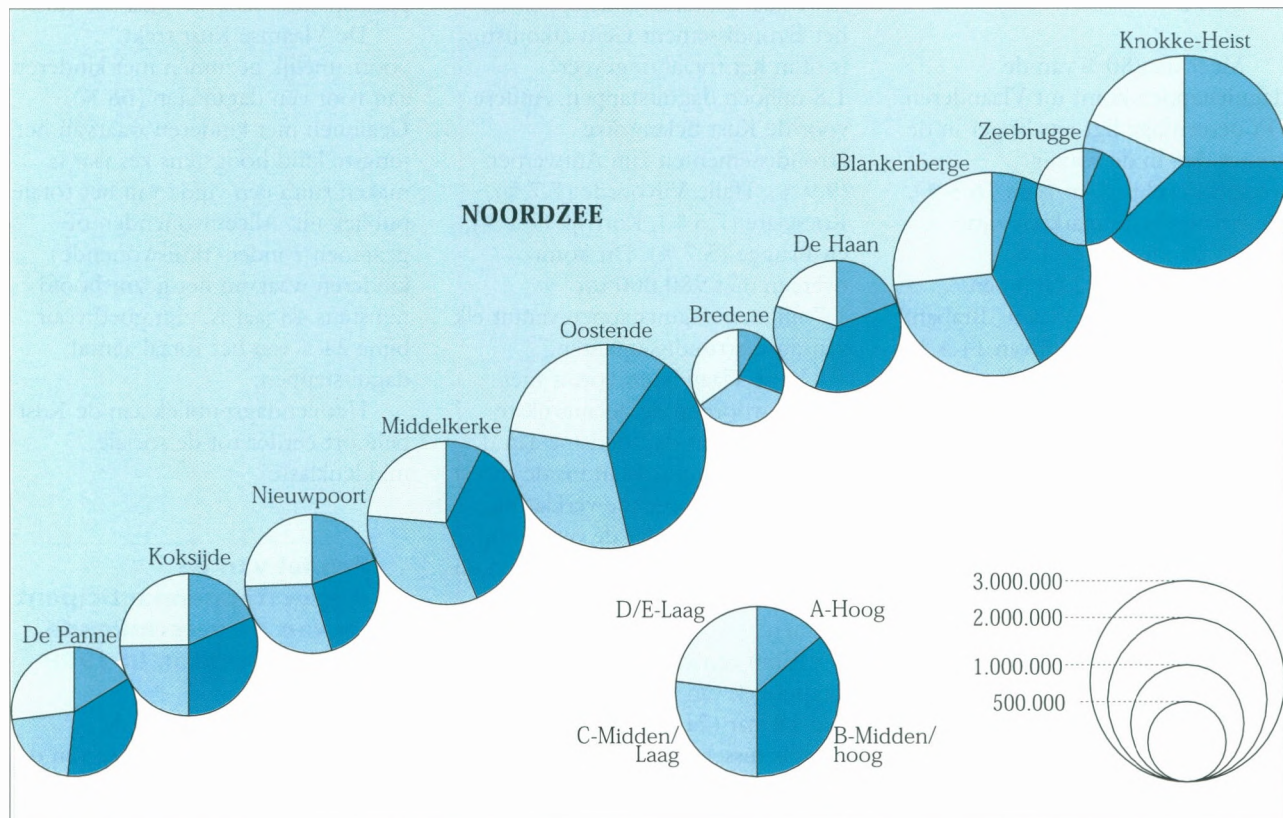
Kustgemeenten gelegen aan de Oostkust trekken relatief meer dagjesmensen aan uit de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen.

*Figuur 3
Het aantal daguitstappen naar de kustgemeenten aan de Vlaamse Kust door de Belgische bevolking in 1998, naar herkomst, WES-enquêtes 1998-1999*

Figuur 4

Het aantal daguitstappen naar de kustgemeenten aan de Vlaamse Kust door de Belgische Bevolking in 1998, naar sociale klasse, WES-enquêtes 1998-1999

De kuststrook tussen Oostende en De Panne telt relatief veel West-Vlaamse dagtoeristen.

De Haan-Wenduine en Nieuwpoort oefenen een relatief grote aantrekkingskracht uit op inwoners van Vlaams-Brabant. Koksijde-Oostduinkerke en De Panne, daarentegen, ontvangen relatief meer inwoners van Henegouwen.

Knokke-Heist en De Haan-Wenduine trekken relatief meer Belgen aan uit de hogere sociale klassen voor een daguitstap in vergelijking met het gemiddelde van de Kust. Kustgemeenten als Zeebrugge, Blankenberge, Oostende en Middelkerke-Westende trekken eerder een middenklasse publiek aan. Bredene oefent relatief meer aantrekkingskracht uit op Belgen uit de gemiddelde tot lagere sociale klassen. De andere kustgemeenten volgen eerder het algemeen gemiddelde van de Kust.

Andere criteria zoals leeftijd en gezinstype hebben weinig invloed op het dagbezoek aan de verschillende kustgemeenten.

Besluit

Bijna een derde van de Belgische bevolking ondernam in 1998 minstens één daguitstap naar de Vlaamse Kust. Dit percentage ligt hoger :

- in de zomer dan in de winter;
- in het Nederlandstalig landsgedeelte dan in het Franstalig gedeelte;
- in West- en Oost-Vlaanderen dan in de andere provincies;
- in de leeftijdscategorieën tot 35 jaar;
- bij gezinnen met kinderen dan bij gezinnen zonder (thuiswonende) kinderen.

We kunnen het aantal daguitstappen van de Belgische bevolking naar de Vlaamse Kust in 1998 ramen op ongeveer 17.2 miljoen.

In vergelijking met het begin van de jaren '90 merken we een lichte daling van de netto daguitstappenparticipatie en het totaal aantal daguitstappen. In vergelijking met 1996 kunnen we nagenoeg over een stabilisatie van beide kengetallen spreken.

De Vlaamse Kust trekt voornamelijk dagjesmensen aan uit

Vlaanderen. De belangrijkste provincies zijn West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen. Het publiek bestaat hoofdzakelijk uit gezinnen met kinderen en situeert zich voornamelijk in de sociale middenklasse. De drie grote trekpleisters voor dagjesmensen aan onze Kust zijn Knokke-Heist, Blankenberge en Oostende. De meeste kustgemeenten beschikken over een duidelijk recruiteringsgebied. Kustgemeenten gelegen aan de Oostkust trekken bijvoorbeeld eerder dagjesmensen aan uit de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen.

¹ Om deze reden kan er geen vergelijking worden gemaakt met een eerder verschenen artikel over dagtoerisme aan de kust in 1991 waarbij buitenlandse dagtoeristen aan de Vlaamse Kust eveneens deel uitmaakten van het onderzoek (West-Vlaanderen Werk 3/1992).

² De sociale klasse wordt bepaald aan de hand van het beroep en het onderwijsniveau van het gezinshoofd.